

UVOD: »Z JEZIKOM V ŠOLSKO POLJE«

Valerija Vendramin

Pedagoški inštitut, Ljubljana

V začetku oktobra 2005 je na Pedagoškem inštitutu potekal simpozij pod naslovom »Vloga in pomen jezika v vzgoji in izobraževanju«. Na njem so sodelovali številni strokovnjaki in strokovnjakinje, ki so poskušali pokriti kar najširši razpon tematike, opisane z naslovom simpozija, npr. analizo pedagoškega diskurza, komunikacijo, jezikovno rabo, konceptualizacije pismenosti itn. vse do pouka latinščine v osnovni šoli, če omenimo le nekatere vidike. Vse prispevke s simpozija smo predstavili tudi v eni od prejšnjih števil *Šolskega polja*.¹

S to tematiko smo se na Pedagoškem inštitutu ukvarjali tudi v začetku decembra 2005, takrat pa so sodelovali tudi naši poljski kolegi in kolegice z Univerze v Lodžu, katerih prispevke, skupaj s prispevki sodelavcev in sodelavk s Pedagoškega inštituta in Narodne galerije predstavljamo v pričujoči številki.

V tej številki je večino člankov mogoče razumeti kot prispevke k razpravi o temah in vprašanjih, ki posredno ali neposredno vplivajo na razmišljanje in prakso v vzgoji in izobraževanju. Izbira tem vsaj nakazuje, ne more pa seveda v popolnosti odsevat, širino in raznolikost vednosti, ki izhajajo iz različnih disciplin; vse teme pa se navezujejo na našo krovno temo, ki je, najbolj na kratko rečeno, jezik v vzgoji in izobraževanju. Predstavljena tematika zajema pedagoško prakso, nekatere dileme pedagoške vede, pedagoški diskurz, procese učenja, argumentacijo, psihološki in kulturološki pristop k predšolskemu obdobju, pismenost, muzejsko pedagogiko ... seznam še zdaleč ni izčrpen. Del prispevkov se navezuje tudi na specifične situacije in kontekste na Poljskem oziroma predstavlja izseke iz določenih obdobj poljske zgodovine.

Pričujoča številka *Šolskega polja* je, skupaj s tem uvodnikom (»Z jezikom v šolsko polje«), torej namenjena temu, da se spomnimo specifičnosti vloge in pomena jezika v vzgoji in izobraževanju, vprašanj, ki se ob tem zastavljajo ali ki bi si jih bilo treba (pogosteje) zastavljati, pa tudi ved

in disciplin, ki se vključujejo v tovrstno raziskovanje. Jezik je »stvar sama« in hkrati tudi »oder« zanj. Nič novega ne povemo, če omenimo interdisciplinarnost, širok razpon področij, »prevajanje« – če se držimo tovrstnih metafor – z enega področja raziskovanja v drugega.

Upamo, da imajo predstavljene teme in analize ter zastavljena vprašanja potencial, da vplivajo na teorijo in prakso, na tiste, ki delujejo znotraj šolskega polja, in tako tudi na vzgojno-izobraževalne izide.

Prispevki so nastali v okviru meddržavnega slovensko-poljskega sporazuma o znanstvenem sodelovanju, v katerega sta vključena Pedagoški inštitut in Univerza v Lodžu – Fakulteta za pedevtologijo.

Opomba

- [1] Ta številka je pravzaprav že četrta v vrsti tistih, ki se ukvarjajo z vlogo in pomenom jezika v vzgoji in izobraževanju, v šolskem polju. Prva je izšla leta 2005 (1–2), druga 2006 (1–2), tretja pa 2007 (1–2). Vse tri je uredil Igor Ž. Žagar, zadnjo s podnaslovom »Retorika, debata in kritično mišljenje pri pouku« skupaj z Janjo Žmavc.

WSTĘP: »Z JĘZYKIEM NA TEREN SZKOLNY«

Valerija Vendramin

Instytut Pedagogiczny, Lublana

Na początku października 2005 roku, w Instytucie Pedagogicznym odbyło się sympozjum pod tytułem »Rola i znaczenie języka w wychowaniu i wykształceniu«. Wzięli w nim udział liczni specjaliści, którzy próbowali pokryć jak najszerszą skalę tematyki opisanej tytułem sympozjum, np. analizę dyskursu pedagogicznego, komunikację, użycie języka, konceptualizację literatury itd., aż do lekcji łaciny w szkole podstawowej, jeżeli przypomnimy zaledwie niektóre aspekty. Wszystkie artykuły z sympozjum przedstawiliśmy także w jednym z wcześniejszych numerów »Szkolnego terenu«.¹

W Instytucie Pedagogicznym zajmowaliśmy się tą tematyką także na początku grudnia 2005 roku, gdy współpracowali z nami również nasi koledzy i koleżanki z Uniwersytetu w Łodzi, których artykuły, wspólnie z artykułami współpracowników i współpracownic z Instytutu Pedagogicznego i Galerii Narodowej przedstawiamy w niniejszym numerze.

W tym numerze, na większość artykułów, możemy patrzeć jako na wkład do rozprawy dotyczącej tematów i pytań, które pośrednio lub bezpośrednio wpływają na teorię i praktykę w wychowaniu i wykształceniu. Wybór tematów wskazuje, choć nie odzwierciedla w pełni, na rozległość i różnorodność nauk, pochodzących z różnych dyscyplin, natomiast wszystkie tematy nawiązują do naszej głównej tezy, którą, krótko mówiąc, jest język w wychowaniu i wykształceniu. Przedstawiona tematyka obejmuje praktykę pedagogiczną, niektóre dylematy wiedzy pedagogicznej, dyskurs pedagogiczny, procesy uczenia, argumentację, psychologiczne i kulturologiczne podejście do okresu przedszkolnego, literaturę, pedagogikę muzealną ... lista ta wciąż nie jest wyczerpana. Część artykułów wiąże się także ze specyficzną sytuacją i kontekstem w Polsce, względnie przedstawia fragmenty z poszczególnych okresów polskiej historii.

Niniejszy numer »Szkolnego terenu«, łącznie ze wstępem (»Z językiem na teren szkolny«) ma za zadanie przypomnieć specyficzność roli i zna-

czenia języka w wychowaniu i wykształceniu, przypomnieć zagadnienia, które tę tematykę poruszają, lub, które powinny (częściej) tę tematykę poruszać, a także dyscypliny, które się zajmują podobnymi badaniami.

Język jest »istota samą w sobie«, ale jednocześnie, sam dla siebie stanowi »scenę«. Nie powiemy nic nowego, jeżeli wspomnimy interdyscyplinarność, szeroki obszar zasięgu, »tłumaczenie«, – jeżeli się posługujemy podobnymi metaforami – z jednego obszaru badań w drugi.

Mamy nadzieję, iż przedstawione tematy i analizy, jak też postawione pytania mają potencjał, że wpływają na teorię i praktykę, na tych, którzy są aktywni wewnątrz szkoły, i w ten sposób także na wyniki procesu wychowawczo – wykształceniowego.

Artykuły powstały w ramach międzynarodowego słoweńsko-polskiego porozumienia o współpracy naukowej, do którego przystąpili Instytut Pedagogiczny i Uniwersytet w Łodzi – Katedra Pedeutologii.

Przypis

- [1] Ten numer jest właściwie czwartym, w rzędzie tych, które zajmują się rolą i znaczeniem języka w wychowaniu i wykształceniu na polu szkolnym. Pierwszy ukazał się w 2005 (1-2) roku, drugi w 2006 (1-2) roku, a trzeci w 2007 (1-2) roku. Wszystkie trzy zredagował Igor Ž. Žagar, wspólnie z podtytułem »Retoryka, debata i krytyczne myślenie w nauce«, razem z Janją Žmavc.